

Právní úprava politických stran

Vojtěch Šimíček

Ve dnech 13. – 15. ledna se ve slovenských Piešťanech konala odborná konference věnovaná problematice práva politických stran. Účastníci konference se rekrutovali zejména ze slovenských a českých univerzit, státních orgánů, Národní rady SR a Ústavu státu a práva SAV.

Konferenci zahájil – za pořadatele – E. Barány (SAV) a M. Petráš (Nadace Fridricha Eberta). Jednání konference bylo rozděleno do několika tématicky zaměřených bloků.

První blok, věnovaný obecnějším otázkám, uvedl M. Večeřa s příspěvkem nazvaným „Právní regulace politického života“, který zaměřil zejména na problematiku vztahu mezi politikou a právem, mocí a právem a konfliktem zájmů a hodnot. Na toto vystoupení volně navázal I. Kanárik s referátem „Svobodná soutěž politických stran“, v němž podrobně analyzoval jednotlivé formální a materiální požadavky politického pluralismu. Jako třetí v pořadí vystoupila D. Malová („Organizace politických stran v komparativní perspektivě“), která se pokusila analyzovat vnitřní strukturu slovenských politických stran, a to zejména z hlediska složení členské základny a jejího poměru k voličům a podílu žen v politice. První blok uzavřela R. Brhlíková s referátem „Evropské politické strany“, v němž informačně velmi bohatou formou účastníky konference seznámila s historií, právní úpravou a perspektivami politických stran na evropské úrovni.

Druhou část konference, věnovanou především ústavně právnímu vymezení politických stran a jejich vnitřní organizaci, otevřel D. Nikodým s příspěvkem „Úprava politických stran v ústavě“, v němž provedl přehled vývoje a stávajícího stavu ústavně právní úpravy politických stran na Slovensku a také určitou komparaci s ústavami Evropské unie. Po něm vystoupil M. Klíma s úvahou na téma „Deficit konkurenční demokracie v ČR“, v němž za hlavní příčiny „nedovršené“ demokracie u nás ozna-

čil provinciální sebestřednost, nadměrnou ideologizaci a politizaci politiky a stav výkonné moci, kdy pravidelně nedochází k zásadní alternativě. „Právní úpravou rozpouštění politických stran v ČR“ se zabýval R. Suchánek. Obecnějším aspektům právní úpravy politických stran, zejména jejich pojmovému vymezení a problematikou subjektivit, se věnoval J. Filip („Politická strana jako nositel ústavně zaručených práv a svobod“).

Další blok příspěvků, věnovaných tentokrát klíčové části právní úpravy politických stran, totiž jejímu financování, zahájil E. Barány („Logika právní (samo)regulace politiky a nové možnosti právní úpravy financování politických stran“), v němž nastínil některé možnosti *de lege ferenda*. Největší odezvu vyvolal ústavně právně i politicky nanejvýš kontroverzní návrh na umožnění neomezeného anonymního sponzoringu politických stran. Zahraniční pohled na tuto problematiku nabídl A. Brösl v příspěvku, věnovaném „Financování politických stran ve SRN“. Především na judikaturu Ústavního soudu ČR a jejím praktickým důsledkům v této oblasti zaměřil svůj referát V. Šimíček („Některé problémy přímého státního financování politických stran v ČR“). Po něm seznámila účastníky konference E. Sičáková s „Mezinárodním pohledem na systém podpory a úpravy politických stran“, v jehož rámci se zaměřila především na mezinárodně právní závazky Slovenska v této oblasti (neslučitelnost funkcí, korupce atd.) a se strukturou státních a soukromých zdrojů stran v zahraničí. Pojmovým vymezením stranického sponzoringu a jeho praktickým naplňováním se zabývala Z. Magurová („Sponzorování politických stran“).

Závěrečný blok referátů otevřel V. Júda s historicky orientovaným příspěvkem „Právní a politické základy vývoje politických stran na území Slovenska do roku 1990“. Rovněž historicky, byť více specifické, bylo vystoupení J. Marušiaka „Postavení slo-

venských nekomunistických politických stran v politickém systému Československa ve druhé polovině 50. let“. Na oba tyto referáty volně navázal G. Mešežnikov, který se zaměřil na „Právní úpravu politických stran jako faktor vývinu stranického systému SR“, kde zejména kriticky poukázal na účelové změny volebního zákona v roce 1998 a její praktické důsledky a zabýval se rovněž i otázkami financování slovenských politických stran. „Vývoj právní úpravy politických stran v ČR“ přednesl J. Kudrna, který se soustředil nejen na legislativu v oblasti práva politických stran, nýbrž přihlédl i na příslušné volební zákony. Tento blok příspěvků a zároveň celou konfe-

renci zakončil svým vystoupením J. Sovinský, který pojednal o „Právní úpravě politických stran v ČR“.

Domnívám se, že konference byla velmi zajímavá, a to zejména díky precizní organizaci jejích pořadatelů (Ústav státu a práva SAV a Nadace Fridricha Eberta). Přínosná byla rovněž skutečnost, že své názory mohli vzájemně konfrontovat právníci i politologové, akademičtí pracovníci i politici, teoretici i praktikové. Dodejme, že z konference bude vydán sborník, takže s jednotlivými příspěvky se bude moci seznámit i širší odborná a laická veřejnost, a to na Slovensku i v České republice.